

ARC

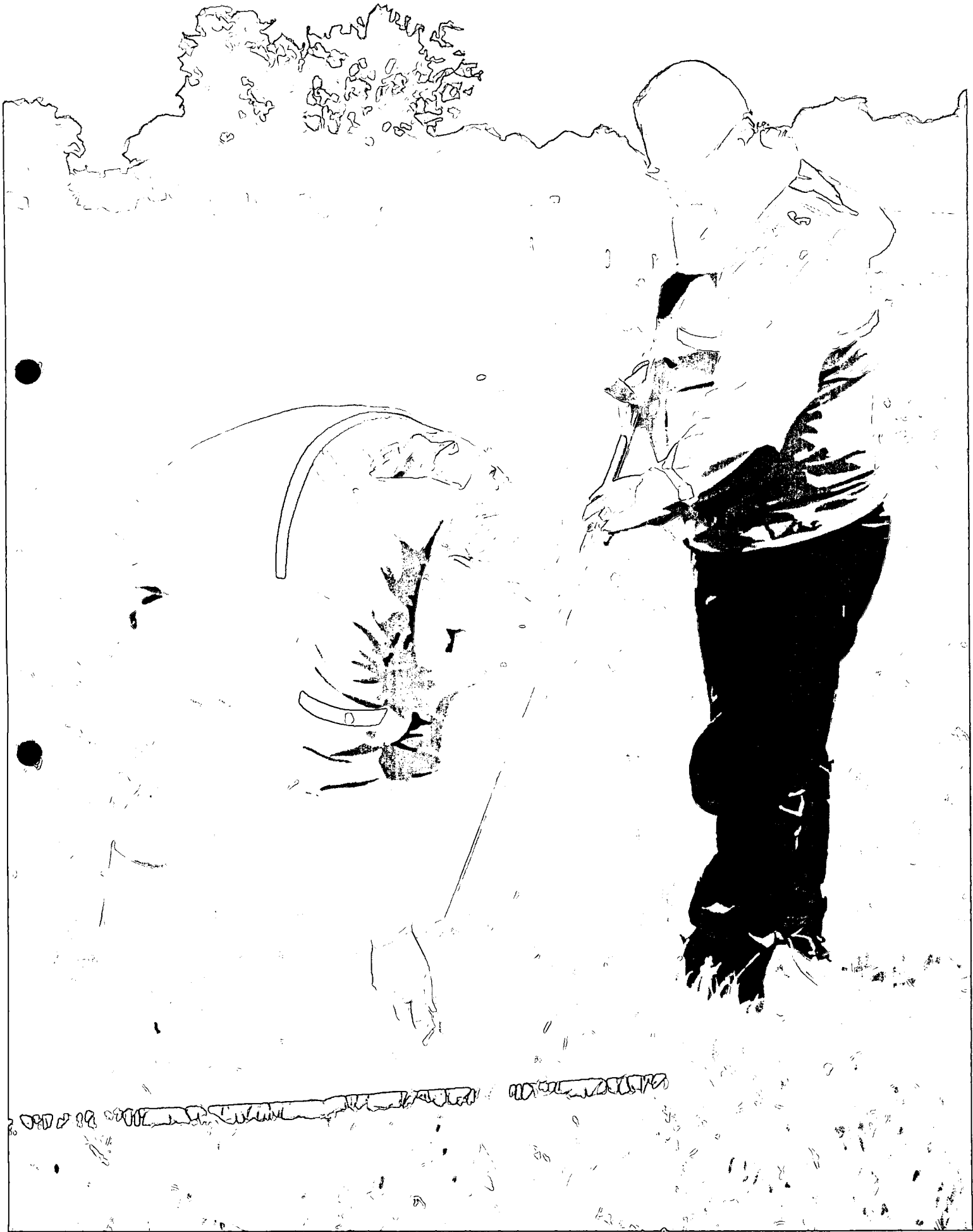
ARC-Rapporten

Een archeologisch bureau-onderzoek aan de Polderstraat 133 te Alblasserdam (ZH)

M. Verboom-Jansen

ARC-Rapporten 2011-148

Geldermalsen
2011
ISSN 1574-6887

Colofon

Een archeologisch bureau-onderzoek aan de Polderstraat 133 te
Alblasserdam (ZH)

ARC-Rapporten 2011-148
ARC-Projectcode 2011/455

Tekst

M. Verboom-Jansen

Afbeeldingen

M. Verboom-Jansen

Redactie

K. Otten

Beheer en plaats van documentatie

Archaeological Research & Consultancy

Status

Versie 1.1 (concept), 16 december 2011

Autorisatie — A.J. Wullink

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 2011

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Projectgegevens

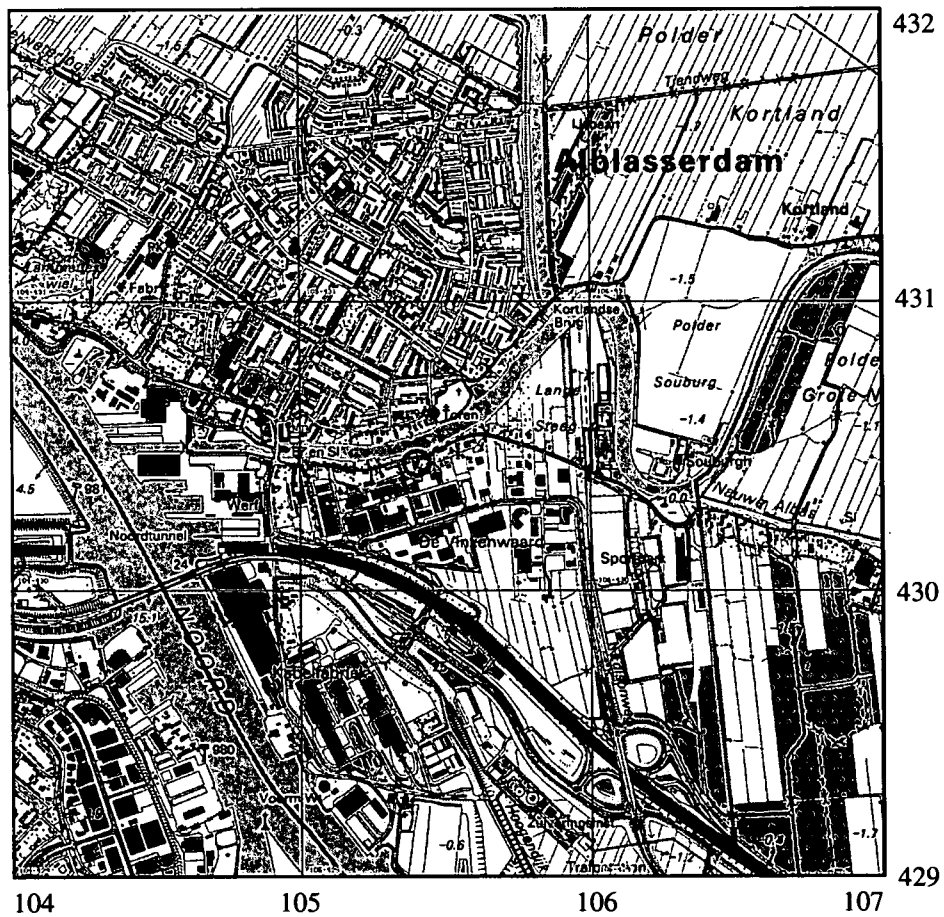
Projectnaam	Alblasserdam, Polderstraat 133
Projectcode	2011/455
CIS-code	49.822
Projectleider	Mw. M. Verboom-Jansen, MSc
Contact	0345-620107, m.verboom@arcbv.nl
Opdrachtgever	Buro SRO, dhr. C. Vaartjes
Contact	030-2679198, chris.vaartjes@buro-sro.nl
Bevoegde overheid	Gemeente Alblasserdam, dhr. M. van de Graaf
Contact	078-7706110, m.van.de.graaf@alblasserdam.nl

Locatiegegevens

Toponiem	Polderstraat 133
Plaats	Alblasserdam
Gemeente	Alblasserdam
Provincie	Zuid-Holland
Kaartblad	38C
RD-coördinaten	NW: 105.394/430.452 NO: 105.413/430.455 ZO: 105.423/430.416 ZW: 105.403/430.410
Oppervlakte	860 m ²

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Naaldwijk
Geomorfologie	Niet gekarteerd; in buurt van getij-oeverwal.
Bodem	Niet gekarteerd; in buurt van kalkarme poldervaaggronden.
Historische situatie	In 1832 was de onderzoekslocatie onbebouwd en in gebruik als bouwland. In 1900 was in het noorden van de onderzoekslocatie een gebouw aanwezig. De rest van de onderzoekslocatie was toen in gebruik als bos. Het is onbekend wanneer de huidige bebouwing op de onderzoekslocatie is gerealiseerd.
Archeologische verwachting	Zeer hoge trefkans op archeologische resten en/of sporen uit de periode Middeleeuwen – Nieuwe Tijd. Op de oevers van de Alblas kunnen resten vanaf de IJzertijd aanwezig zijn. Op het rivierduin kunnen resten vanaf het Mesolithicum aanwezig zijn.

Afbeelding 1. Topografische kaart van de onderzoekslocatie (blauw omcirkeld) en omgeving, voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van Buro SRO heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een archeologisch bureau-onderzoek uitgevoerd voor de Polderstraat 133 te Alblasterdam.

Aanleiding tot dit onderzoek vormt de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de bouw van een woning op de onderzoekslocatie. Bij deze werkzaamheden worden mogelijk archeologische waarden bedreigd. Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹

Het bureau-onderzoek is uitgevoerd door M. Verboom-Jansen MSc. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.2)² en de eisen van de provincie Zuid-Holland.

1.2 Ligging en beschrijving van het onderzoeksgebied

De onderzoekslocatie ligt in het noordwesten van de Alblasterwaard, aan de Polderstraat 133 in Alblasterdam (afb. 1). De onderzoekslocatie ligt ten zuiden van de Alblas en ten noorden van bedrijventerrein Vinkenwaard. Op de onderzoekslocatie zijn een woning (aan de straatkant) en een aantal schuren aanwezig (afb. 2). De woning heeft een kleine kelder van ongeveer 1 m diepte over een oppervlak van ca. 16 m². Er is tot ca. 1 m –NAP een trapezefundering aanwezig. Aan de zuidkant van de woning is een kleine kruipruimte aanwezig (persoonlijke communicatie dhr. K. de Ruiter, van Beijnum Architecten). Het niet bebouwde deel van de onderzoekslocatie is verhard. De onderzoekslocatie heeft een oppervlakte van ca. 860 m². De maaiveldhoogte op de onderzoekslocatie loopt van noord naar zuid af van ca. 0,6 m +NAP tot ca. 0,4 m –NAP (afb. 10).

1.3 Overzicht van de geplande werkzaamheden

De woning op de onderzoekslocatie zal worden gesloopt. Daarna zal een agrarische bedrijfswoning op de locatie worden gerealiseerd. Deze wordt groter dan volgens het bestemmingsplan is toegestaan. Het grondoppervlak van de nieuwbouw is ca. 113 m². De nieuwbouw vindt plaats binnen het bestaande bouwblok (afb. 4). De nieuwbouw wordt niet onderkelderd (afb. 5). De reeds aanwezige kelder valt buiten de nieuwbouw. Voor de fundering en kruipruimtes van de woning wordt de bodem tot ca. 1 m –mv ontgraven (afb. 6). De stallen op de locatie zullen niet worden gesloopt. De woning zal ook worden onderheid. In dit stadium van de

¹In werking getreden op 1 september 2007.

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

plannen is nog geen heipalenplan bekend.

1.4 Doel van het bureau-onderzoek

Doel van het bureau-onderzoek is het verkrijgen van inzicht in bekende en te verwachten archeologische waarden in en om het plangebied. Op basis van de verkregen informatie wordt een archeologisch verwachtingsmodel voor de onderzoekslocatie opgesteld. Hierin wordt beschreven of er archeologische resten aanwezig (kunnen) zijn in het plangebied, wat de potentiële aard en omvang hiervan is en of de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied een bedreiging vormen voor het bodemarchief. Indien dit het geval is, wordt geadviseerd op welke wijze hiermee in het vervolgtraject van de plannen rekening dient te worden gehouden.

1.5 Werkwijze bureau-onderzoek

Voor het bureau-onderzoek wordt bronnenmateriaal uit diverse disciplines geraadpleegd en geïntegreerd tot een archeologisch verwachtingsmodel. Op basis van geologische, geomorfologische en bodemkundige informatie wordt een beeld geschetst van de landschappelijke ontwikkeling van de omgeving van de onderzoekslocatie. Deze landschappelijke ontwikkeling geeft inzicht in de potentiële bewoonbaarheid van de locatie. Voor de beschrijving van de archeologische waarden wordt gebruikgemaakt van Archis2, de online archeologische database van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) en de Archeologische Monumenten Kaart (AMK), en, indien van toepassing, van informatie over eerder gedaan onderzoek en archeologische waarnemingen. Naast deze informatie is gebruikgemaakt van de cultuurhistorische waardenkaart van de provincie Zuid-Holland.³ De historische ontwikkeling wordt beschreven aan de hand van historisch-topografisch kaartmateriaal en historische bronnen. Hierbij wordt ook ingegaan op eventuele (sub)recente verstoringen die de archeologische verwachting beïnvloeden.

³<http://chs.zuid-holland.nl/>.

2 Resultaten bureau-onderzoek

2.1 Bekende aardwetenschappelijke waarden

De onderzoekslocatie ligt op de grens van het westelijke veengebied en het zuid-westelijke zeekleigebied. Gedurende de laatste ijstijd, (het Weichselien, 115.000 – 10.000 jaar geleden), ligt de onderzoekslocatie in de Rijn-Maasdelta (Berendsen 2004). In het Midden-Weichselien wordt door deze rivieren grindrijk zand en zavel afgezet, dat gerekend wordt tot de Formatie van Kreftenheye, het Laagterras. Deze afzettingen liggen in de Alblasserwaard tussen de 8 en 14 m –NAP (Markus 1984). Vanaf het Laat-Glaciaal (vanaf 13.000 jaar geleden) tot in het Vroeg-Holoceen, wordt door inmiddels meanderende, maar zich nog steeds insnijdende rivieren, op deze zanden en grinden een pakket compacte, zandige klei afgezet. Deze zogenaamde Laag van Wijchen is gevormd door klei die tijdens overstromingen in de riviervlakte is afgezet en waar vervolgens zand in is gewaaid.

Lokaal komen op de Formatie van Kreftenheye rivierduinen voor. Wanneer rivierduinen worden afgedekt door jongere sedimenten worden ze ook wel ‘donken’ genoemd. De rivierduinen stammen uit de Jonge Dryas (11.000 – 10.000 jaar geleden) en hebben veelal de Laag van Wijchen afgedekt. De Jonge Dryas is een koude periode waarin door onregelmatige waterafvoer en het ontbreken van vegetatie, rivierzand uit de droge beddingen van de vlechtende rivieren stuift en opwaait tot duinen (Berendsen & Stouthamer 2001, Berendsen 2004). De rivierduinafzettingen uit deze periode behoren tot de Formatie van Boxtel, het Laagpakket van Delwijnen (De Mulder et al. 2003). Door de hogere ligging zijn rivierduinen van oudsher aantrekkelijk geweest voor bewoning. Gezien hun ouderdom zijn rivierduinen in principe vanaf het Laat-Paleolithicum bewoonbaar geweest. Vanaf het begin van het Holoceen heeft bodemvorming kunnen plaatsvinden in de rivierduinen. Door ARC bv is aan de Polderstraat 137 te Alblisserdam, ca. 10 m oostelijk van de huidige onderzoekslocatie, een booronderzoek uitgevoerd (Verboom-Jansen 2011). Hier is binnen 5 m –mv geen rivierduin aangetroffen.

In het Holoceen, de huidige warme periode (vanaf ca. 10.000 jaar geleden), stijgt de zeespiegel. De grondwaterspiegel stijgt met de zeespiegel mee. Daardoor is tijdens het Boreaal (9000 – 8000 jaar geleden) en het begin van het Atlanticum (8000 – 5000 jaar geleden) veen op het Laagterras gevormd. Dit veen wordt gerekend tot de Formatie van Nieuwkoop, de Basisveen Laag. Het Basisveen is enkele decimeters dik. Doordat de zeespiegel blijft stijgen, is het Basisveen vanuit het westen door de zee overstroemd. Daarbij ontstaat eerst een brakwatermilieu waarin (lagunaire) klei is afgezet. Later verandert dit brakwatermilieu in een waddegebied, achter een kustbarrière met veel openingen (open kust). Het sediment dat hierbij is afgezet, wordt gerekend tot de Formatie van Naaldwijk, Wormer Laagpakket.

In het Subboreaal (5000 – 2900 jaar geleden) neemt de snelheid van de zeespiegelstijging af. Dit resulteert in een toenemende aanvoer van zand naar de kust, waardoor de strandwallen zich stabiliseren (Berendsen 2004). Het waddegebied achter de strandwallen slibt steeds verder op. Daarnaast bouwt de kust zich uit doordat westelijk van bestaande strandwallen nieuwe strandwallen gevormd wor-

den. Op deze manier ontstaat een gesloten kust. De achter de strandwallen liggende ondiepe lagune wordt steeds zoeter, waardoor op grote schaal veen gevormd is. Dit veengebied wordt doorsneden door de verschillende rivierlopen van de Rijn en Maas. De Maas mondt in het Subboreaal bij Hoek van Holland uit in de Noordzee. Door het geringe verhang en het weinige beschikbare sediment, kenmerken deze rivierlopen in het veengebied zich door smalle beddinggordels en smalle en relatief kleiige oeverwallen. De rivierafzettingen worden gerekend tot de Formatie van Echteld.

In het Subatlanticum (vanaf ca. 2900 jaar geleden) neemt de snelheid van de zeespiegelstijging nog verder af. In combinatie met een hogere stormfrequentie zorgt dit voor erosie van de kust. De riviermondingen van de Schelde, Rijn en Maas worden wijder, waardoor het getij via geulen vanuit de estuaria steeds verder landinwaarts dringt. Hierdoor worden de hoogveengebieden achter de strandwallen ontwaterd, en treedt inklinking op. Deze inklinking is deels veroorzaakt door de toenmalige bewoners, die de veengebieden ook ontwaterden. Door inklinking is het veen op sommige plaatsen zo laag komen te liggen, dat het is overspoeld door de zee. Hierdoor is het veen aangetast en is op grote schaal klei afgezet. Deze klei wordt gerekend tot de Formatie van Naaldwijk, Walcheren Laagpakket. De zandige kreekopvullingen behorend bij de kwelders die ontstaan door de inbraken, horen eveneens bij het Laagpakket van Walcheren.

Volgens Berendsen & Stouthamer (2001) en de provinciale geomorfologische kaart (afb. 9) zijn in de ondergrond op de onderzoekslocatie rivierduinen uit de Jonge Dryas aanwezig. Op de geomorfologische kaart is de onderzoekslocatie niet gekarteerd (afb. 7). Afzettingen van de Alblas worden op de geomorfologische kaart als getij-oeverwal (3K34) weergegeven. Omdat de onderzoekslocatie ook aan de Alblas ligt, is het aannemelijk dat op de onderzoekslocatie ook een getij-oeverwal aanwezig is. Volgens Berendsen & Stouthamer (2001) is Alblas een getijdenkreek, die actief was van 1200 jaar BP⁴ tot 700 jaar BP. Afzettingen van de Alblas behoren dan ook tot de Formatie van Naaldwijk. In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn een vlakte van getij-afzettingen (2M35), getij-inversieruggen (3K33) en welvingen in getijafzettingen (3L20) aanwezig. Deze afzettingen behoren eveneens tot de Formatie van Naaldwijk. Deze getij-inversieruggen zijn op de provinciale geomorfologische kaart als zeeafzettingen weergegeven. Ze zijn ook op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) als verhoging in het landschap zichtbaar. Op het AHN is ook te zien dat de Stroomgordel van de Alblas ca. 1 m hoger dan de omgeving ligt (Markus 1984). Van oorsprong liggen de getijdenkreken en stroomruggen lager dan de komgebieden/kwelders, maar door inklinking van de komgebieden/kwelders zijn ze nu als ruggen in het landschap zichtbaar. Ten noorden van Alblasserdam is een ontgonnen veenvlakte (1M46) aanwezig.

De onderzoekslocatie is op de bodemkaart niet gekarteerd (afb. 8). Iets ten oosten van de onderzoekslocatie worden aan de Alblas kalkarme poldervaaggronden (eMn86C-III), gevormd in klei, verwacht. Deze worden dan ook op de onderzoekslocatie verwacht. Poldervaaggronden zijn gronden met weinig profielontwikkeling in klei. De moerige ondergrond begint dieper dan 80 cm -mv (De Bakker

⁴BP: before present, ¹⁴C jaren voor heden waarbij 1950 als referentiejaar wordt genomen.

& Schelling 1989). De 'e' in de code betekent dat de afzettingen zijn gevormd in een zoet milieu (Markus 1984), wat bevestigt dat het om rivierafzettingen gaat, en niet om een getijdenoeverwal zoals op de geomorfologische kaart staat. Een grondwatertrap van III betekent dat de gemiddeld hoogste grondwaterstand binnen 40 cm –mv ligt en de gemiddeld laagste grondwaterstand tussen 80 en 120 cm –mv ligt. Ten noorden van de Alblas worden ook kalkarme poldervaaggronden verwacht, zij het met een grondwatertrap van IV. In de kommen in de omgeving van de onderzoekslocatie komen kalkarme drechtvaaggronden (eMv41C) voor.

2.2 Bekende archeologische waarden

De onderzoekslocatie heeft op de IKAW een middelhoge trefkans (afb. 11). Op de provinciale verwachtingskaart (afb. 12) is te zien dat de onderzoekslocatie in de historische kern van Alblaserdam ligt, waardoor er een zeer grote kans op archeologische resten en/of sporen uit de Middeleeuwen – Nieuwe Tijd is. Daarnaast ligt de onderzoekslocatie op de stroomrug van de Alblas, waarop volgens Berendsen & Stouthamer (2001) resten uit de Romeinse Tijd en Middeleeuwen bekend zijn. Hiervoor staat op de provinciale verwachtingskaart geen trefkans aangegeven. De komafzettingen in de omgeving van de onderzoekslocatie hebben volgens de provinciale verwachtingskaart een redelijke tot grote kans op archeologische sporen vanaf de IJzertijd of Romeinse Tijd. Op het rivierduin in de ondergrond kunnen archeologische resten en/of sporen vanaf het Mesolithicum aanwezig zijn.

In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn vier archeologische monumenten aan de Alblas bekend:

AMK-terrein 6.455, monument van hoge archeologische waarde: Ongeveer 610 m ten noordoosten van de onderzoekslocatie, aan de Alblas, is een terrein met sporen van bewoning uit de Romeinse Tijd en Middeleeuwen bekend. De Romeinse nederzetting is in een proefputje van 80 bij 100 cm aangetroffen. De bewoningslaag ligt tussen 60 en 100 cm –mv. Rond 100 cm –mv is veen met veel houtskool aangetroffen. In de proefput werden veel vondsten gedaan, waaronder een wetsteen met een gepolijst vlak, Romeins aardewerk, dierenbeenderen en natuursteen. Later zijn huisplattengronden van enkele graanschuren uit de Midden-Romeinse Tijd aangetroffen. Tijdens het onderzoek werd in de restgeul van de kreek waaraan de nederzetting gelegen was, een deel van een boomstamkano gevonden. Zowel onder als boven de kano werd Romeins importaardewerk aangetroffen. Volgens Archis2 maakt deze vindplaats deel uit van tien tot elf nederzettingen die aangetroffen zijn op de Alblaserwaardse stroomrug. Waarschijnlijk wordt hier de stroomrug Alblas mee bedoeld.

AMK-terrein 72, beschermd monument van zeer hoge archeologische waarde: Ongeveer 790 m ten oosten van de onderzoekslocatie, aan de Alblas, is een terrein met overblijfselen van kasteel Souburgh aanwezig. Dit kasteel stamt uit de Late Middeleeuwen. In 1280 is er nog geen sprake van een kasteel; een akte van 1410 geeft de indruk dat het dan niet meer bestaat. Er zijn minstens drie huizen 'Souburgh' geweest, en het tegenwoordige huis stamt uit 1857. De vindplaats bevindt

zich op een omgracht terrein en is gelegen op een stroomrug.

AMK-terrein 161, beschermd monument van zeer hoge archeologische waarde: Ongeveer 1210 m ten noordoosten van de onderzoekslocatie, op oeverafzettingen van de Alblas, is een huisterp uit de Vroege Middeleeuwen aangetroffen. De huisterp maakt deel uit van een serie van vijf huisterpen. Daarnaast zijn er ook enige vondsten uit de Romeinse Tijd gedaan. De archeologische sporen bevinden zich direct onder de bouwvoor.

AMK-terrein 10.465, monument van hoge archeologische waarde: Ongeveer 1400 m ten noordoosten van de onderzoekslocatie, op een kreekrug aan de Alblas, is een terrein met veel vondsten uit de Romeinse Tijd en Middeleeuwen aanwezig. Op dit terrein heeft nog geen archeologisch onderzoek plaatsgevonden.

In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn in Archis2 ook veel waarnemingen en onderzoeken bekend. Hieronder volgt een selectie uit de waarnemingen en onderzoeken:

Onderzoeksmelding 18.532: Ongeveer 20 m ten zuiden van de onderzoekslocatie, is op basis van het bureau- en inventariserend veldonderzoek geen verder archeologisch onderzoek aanbevolen. Helaas vermeldt Archis2 de reden hiervoor niet. Ook is de bijbehorende rapportage niet op EASY DANS beschikbaar.⁵

Onderzoeksmelding 19.934: Ongeveer 90 m ten zuiden van de onderzoekslocatie heeft een bureau- en booronderzoek plaatsgevonden. Tot op 5 m –mv is geen rivierduin in de ondergrond aangetroffen. Het veen is vanaf 1,3 m –mv aangetroffen en is onveraard. Op 1,4 à 1,6 m –mv is een gering aantal indicatoren aangetroffen. Deze indicatoren zijn niet ouder dan de 20e eeuw. Er is geen vervolgonderzoek aanbevolen.

Waarnemingsnr. 24.986: Ongeveer 220 m ten noordwesten van de onderzoekslocatie, aan de noordzijde van de Alblas, is bij een opgraving een laat-middeleeuws woonheuvel aangetroffen. Het is onduidelijk of de ophoging kunstmatig of natuurlijk (oeverwal) is. Er zijn bewoningssporen vanaf 1250 aangetroffen. Verder is een gave maalsteen uit de 15e eeuw, gebruikt voor oliewinning aangetroffen, en een compleet steengoed kruikje uit de periode Late-Middeleeuwen – Nieuwe Tijd. Ook zijn funderingen, waterputten en grachten/greppels uit de periode Late-Middeleeuwen – Nieuwe Tijd aangetroffen.

Waarnemingsnr. 24.979: Ongeveer 305 m ten noordwesten van de onderzoekslocatie is een Jacoba-kannetje uit de Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd aangetroffen.

Waarnemingsnr. 407.975: Ongeveer 530 m ten noordoosten van de onderzoekslocatie, op een oeverwal van de Alblas, zijn bij een opgraving drie bewoningsfasen aangetroffen. Er is een agrarische nederzetting waarin zowel akkerbouw als veeteelt werd bedreven, uit 1200-1300 aangetroffen. Verder is een stenen kamercomplex uit het midden van de 14e eeuw gevonden, dat tot de 16e eeuw bewoond was. Mogelijk is rond het midden van 17e eeuw een boerderij gerealiseerd. Een deel van het verkavelingspatroon uit deze periode was nog intact.

⁵<https://easy.dans.knaw.nl/dms>

Waarnemingsnr. 24.940 Ongeveer 800 m ten zuidoosten van de onderzoekslocatie zijn aan het maaiveld fragmenten Terra Sigillata en andere fragmenten aardewerk uit de Romeinse Tijd aangetroffen. Volgens de beschrijving ligt de locatie op een oude oeverwal in het veengebied.

Samenvattend kan worden gesteld dat de onderzoekslocatie een zeer hoge trefkans heeft op resten en/of sporen uit de periode Middeleeuwen – Nieuwe Tijd. Daarnaast kunnen volgens de provinciale verwachtingskaart op de oeverafzettingen van de Alblas resten vanaf de IJzertijd aanwezig zijn. Op het rivierduin kunnen resten vanaf het Mesolithicum aanwezig zijn. De rivierduin wordt echter niet binnen 5 m –mv verwacht (Verboom-Jansen 2011).

2.3 Historische situatie en bouwhistorische waarden

Alblasserdam ligt in de Alblasserwaard, aan de zuidzijde van de Alblas. De onderzoekslocatie ligt in de historische kern van Alblasserdam (afb. 9). Alblasserdam is in de 11e eeuw ontstaan op de oevers van de Noord en de Alblas, toen begonnen werd met de ontginning van het veengebied in het westen van de Alblasserwaard. De oeverwallen van de Alblas en Noord dienden als ontginningsas, waardoor een lintvormig bebouwingspatroon ontstond. De meeste bebouwing groeide langs de noordoever van de Alblas. Door inklinking én hoge rivierwaterstanden werd de Alblas in de 13e eeuw bedijkt. De huidige Polderstraat is dus een 13e-eeuwse dijk. Dit is volgens de Cultuurhistorische Waardenkaart van de Provincie Zuid-Holland (CHW) ook een historische lijn van hoge waarde.⁶ De naam Alblasserdam komt voor het eerst voor in 1447, vóór die tijd vormde Alblasserdam een heerlijkheid met Oud-Alblas. De kerk, waarvan de toren uit de 15e eeuw dateert, stond aan de noordzijde van de Alblas, aan het oostelijke eind van de lintvormige bebouwing. Bebouwing aan de zuidzijde van de Alblas concentreerde zich vooral langs de dijk van de Noord. Pas omstreeks 1814 vormde de *dam* de dorpskom en maakte de Polderstraat ook deel uit van het dorp.⁷

In 1832 was de onderzoekslocatie onbebouwd en in gebruik als bouwland (afb. 13). In 1900 was in het noorden van de onderzoekslocatie een gebouw aanwezig (afb. 14). De rest van de onderzoekslocatie was toen in gebruik als bos. Het is uit de beschikbare topografische kaarten op WatWasWaar⁸ niet op te maken wanneer de huidige bebouwing op de onderzoekslocatie is gerealiseerd.

Volgens Kennisinfrastuctuur Cultuurhistorie zijn er geen rijksmonumenten op de onderzoekslocatie aanwezig. Volgens de site van de gemeente Alblasserdam zijn er geen gemeentelijke monumenten op de onderzoekslocatie aanwezig. Er zijn dus geen bouwhistorische waarden op de onderzoekslocatie aanwezig.⁹

⁶Bron: <http://chs.zuid-holland.nl/>.

⁷Bron: <http://www.cultureelerfgoed.nl/sites/default/files/documenten/MIPrapporten/gemeentebesrijvingen/Alblasserdam.pdf>.

⁸www.watwaswaar.nl

⁹<http://www.alblasserdam.nl/>

2.4 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

De onderzoekslocatie ligt op de grens van het westelijke veengebied en het zuid-westelijke zeeleigebied, in de historische kern van Alblas. Hierdoor is er volgens de CHW een zeer hoge trefkans op resten en/of sporen uit de periode Middeleeuwen – Nieuwe Tijd. Hierbij moet wel worden aangemerkt dat de bebouwing van Alblasserdam zich voornamelijk rond de dam en op de noordoever van de Alblas concentreerde, en de Polderstraat pas rond 1814 bebouwd werd. Verder kunnen door de ligging op oeverwallen van de Alblas resten vanaf de IJzertijd op de onderzoekslocatie aanwezig zijn. Dieper in de ondergrond, op het rivierduin, kunnen resten vanaf het Mesolithicum aanwezig zijn. Dit rivierduin wordt op basis van onderzoek in de omgeving echter niet binnen 5 m –mv verwacht. In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn op de oeverwallen van de Alblas nederzittingsresten vanaf de Romeinse Tijd bekend. Door de hoge grondwaterstand kunnen zowel anorganische resten (zoals (vuur)steen, aardewerk en metaal), als organische resten (zoals hout en bot) bewaard zijn gebleven. Of er nog archeologische resten aanwezig zijn, hangt af van de intactheid van het bodemprofiel. Doordat de afzettingen van de Stroomgordel van Alblas vanaf het maaiveld aanwezig kunnen zijn, is het mogelijk dat het archeologisch niveau al deels verstoord is. 10 m oostelijk van de onderzoekslocatie zijn de oeverafzettingen van de Alblas tot 130 à 200 cm –mv vergraven. Door de huidige fundering van de woning is de bodem al tot ca. 1 m –NAP verstoord, daardoor zal de nieuwbouw die tot ca. 1 m –mv plaatsvindt niet in ongeroerde grond plaatsvinden.

3 Samenvatting en conclusie

De onderzoekslocatie ligt op de grens van het westelijke veengebied en zuidwestelijke zeekleigebied, in de historische kern van Alblas. Hierdoor is er een zeer hoge trefkans op resten en/of sporen uit de periode Middeleeuwen – Nieuwe Tijd. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat de bebouwing van Alblasserdam zich voornamelijk rond de dam en op de noordoever van de Alblas concentreerde, en de Polderstraat pas rond 1814 bebouwd werd. Verder kunnen door de ligging op oeverwallen van de Alblas resten vanaf de IJzertijd op de onderzoekslocatie aanwezig zijn. Dieper in de ondergrond, op het rivierduin, kunnen resten vanaf het Mesolithicum aanwezig zijn. Dit rivierduin wordt op basis van onderzoek in de omgeving echter niet binnen 5 m –mv verwacht. In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn op de oeverwallen van de Alblas nederzettingsresten vanaf de Romeinse Tijd bekend. In 1832 was de onderzoekslocatie onbebouwd en in gebruik als bouwland. In 1900 was in het noorden van de onderzoekslocatie een gebouw aanwezig. De rest van de onderzoekslocatie was toen in gebruik als bos. Het is onbekend wanneer de huidige bebouwing op de onderzoekslocatie is gerealiseerd. Of er nog archeologische resten aanwezig zijn, hangt af van de intactheid van het bodemprofiel. Door de huidige fundering van de woning is de bodem al tot ca. 1 m –NAP verstoord, daardoor zal de nieuwbouw die tot ca. 1 m –mv plaatsvindt niet in ongeroerde grond plaatsvinden.

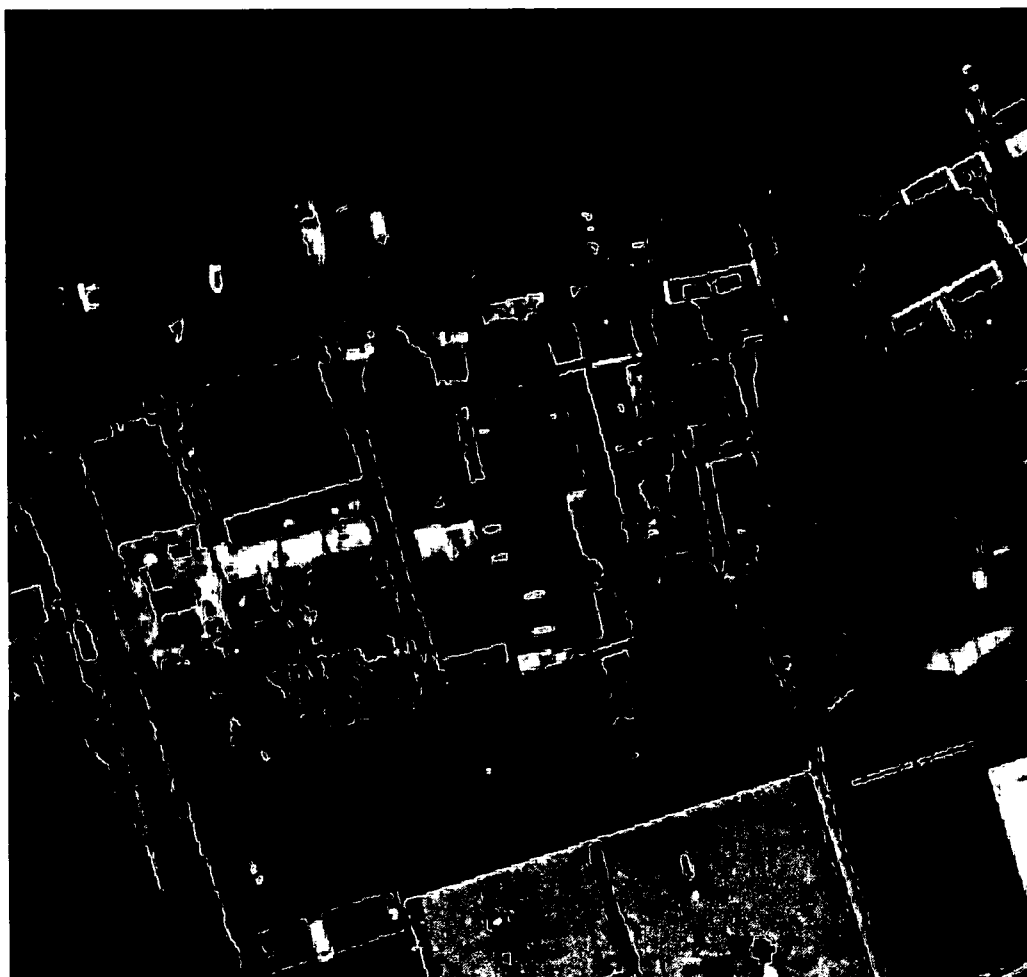
Geconcludeerd kan worden dat ter plaatse van de nieuwbouw de archeologische trefkans voor de periode IJzertijd – Nieuwe Tijd kan worden bijgesteld naar laag. Aangezien rivierduinafzettingen niet binnen 5 m –mv verwacht worden, vormt de nieuwbouw geen bedreiging voor mogelijke mesolithische resten.

4 Aanbeveling

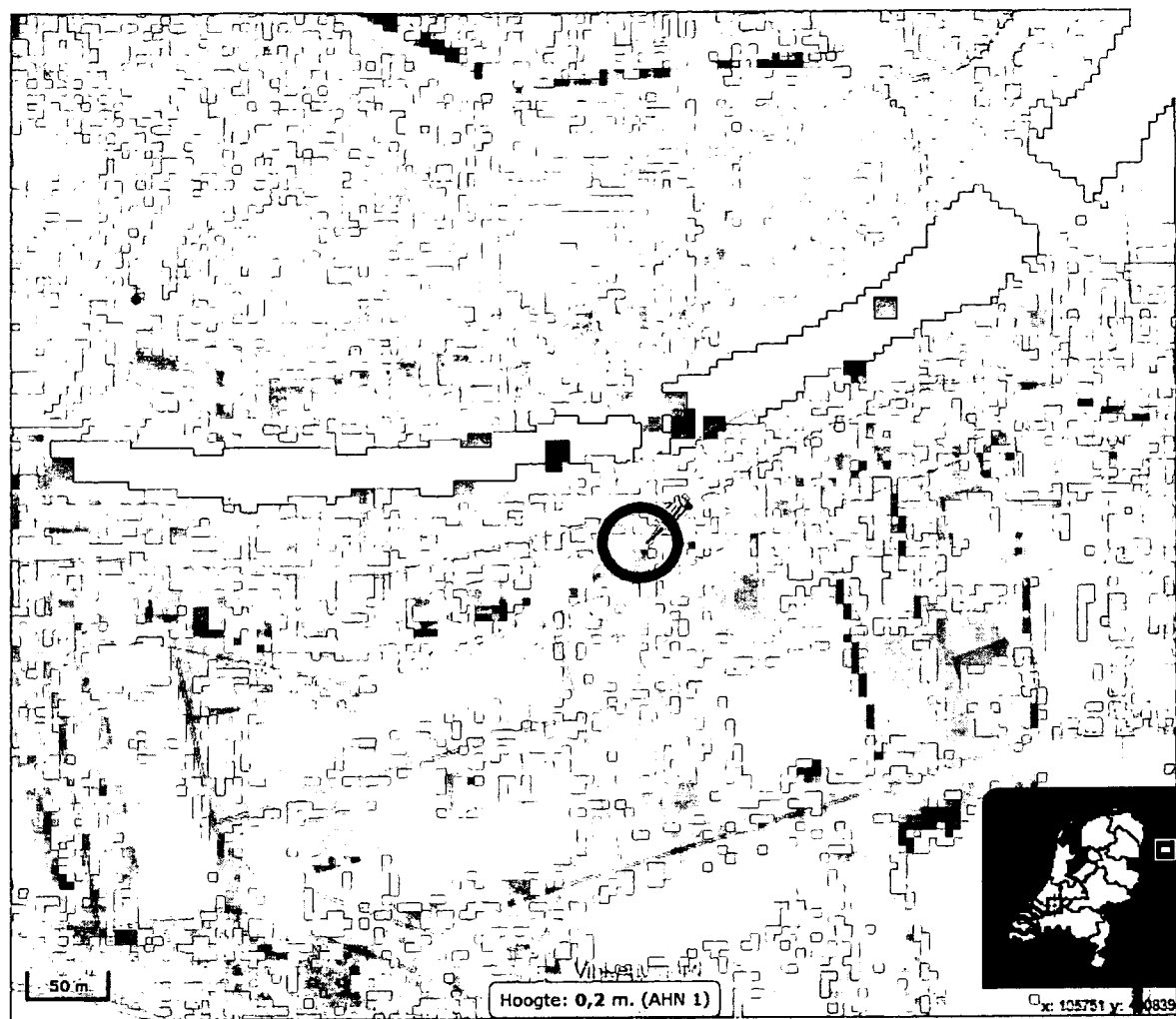
Gezien de lage archeologische trefkans en de geplande verstoringsdiepte wordt geadviseerd de onderzoekslocatie vrij te geven. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente Alblasterdam, om op basis van dit advies een selectiebesluit te nemen. De meldingsplicht conform art.53 van de Monumentenwet uit 1988 blijft echter wel van kracht. Mochten bij graafwerkzaamheden op de onderzoekslocatie alsnog archeologische resten en/of sporen worden aangetroffen, dient dit direct te worden gemeld aan de bevoegde overheid.

Literatuur

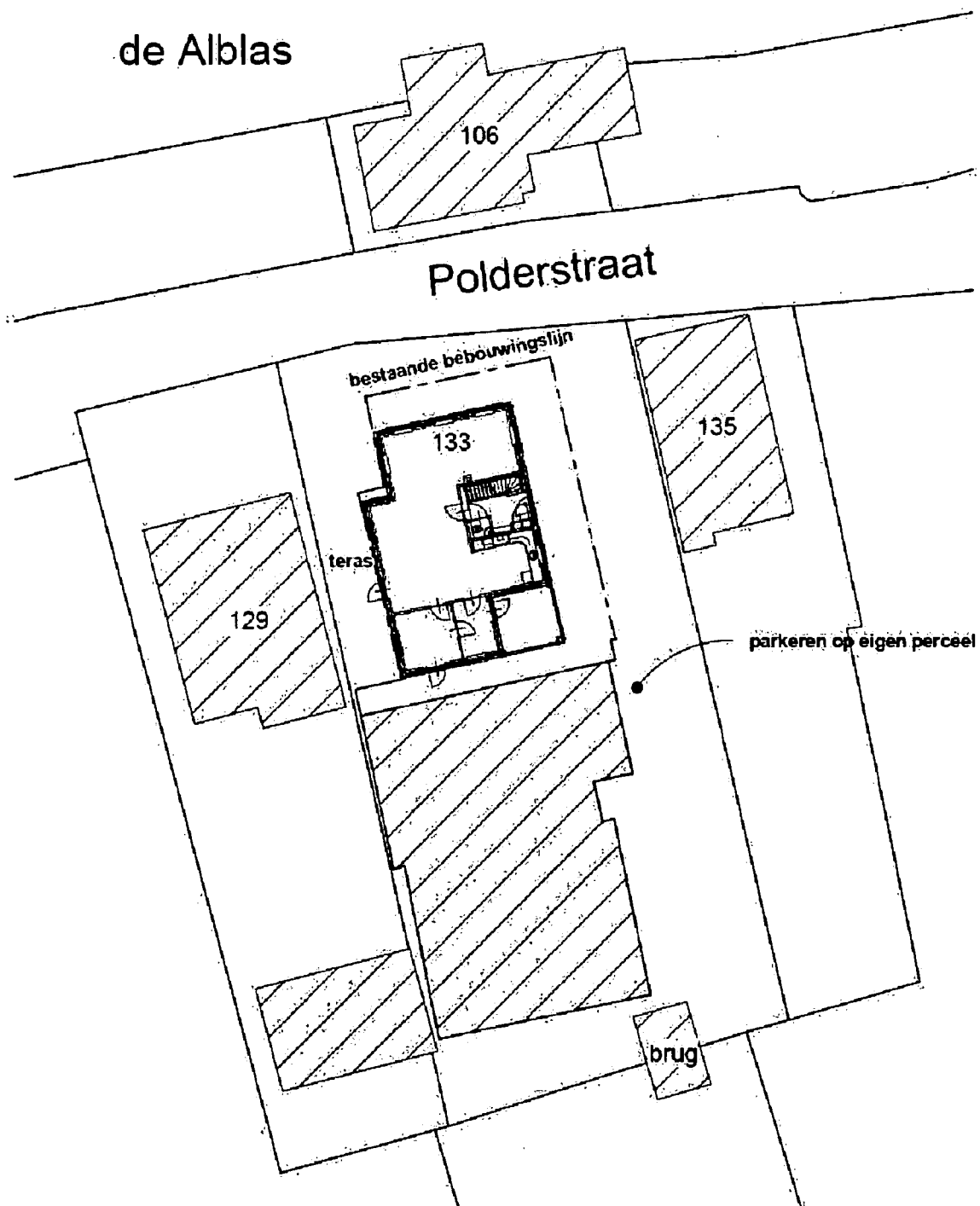
- Bakker, H. de & J. Schelling, 1989. *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland; de hogere niveaus*. Wageningen.
- Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). 4e, geheel herziene druk.
- Berendsen, H.J.A. & E. Stouthamer, 2001. *Palaeogeographic development of the Rhine-Meuse delta, The Netherlands*. Assen.
- Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.
- Markus, W.C., 1984. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij kaartblad 38 West Gorinchem*. Wageningen.
- Mulder, E.F.J. de, M. C. Geluk, I. L. Ritsema, W. E. Westerhoff & T. E. Wong, 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.
- Verboom-Jansen, M., 2011. *Een archeologisch bureau-onderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van boringen aan de Polderstraat 137 te Alblaserdam (ZH)*. Geldermalsen (ARC-Rapporten 2011-73).

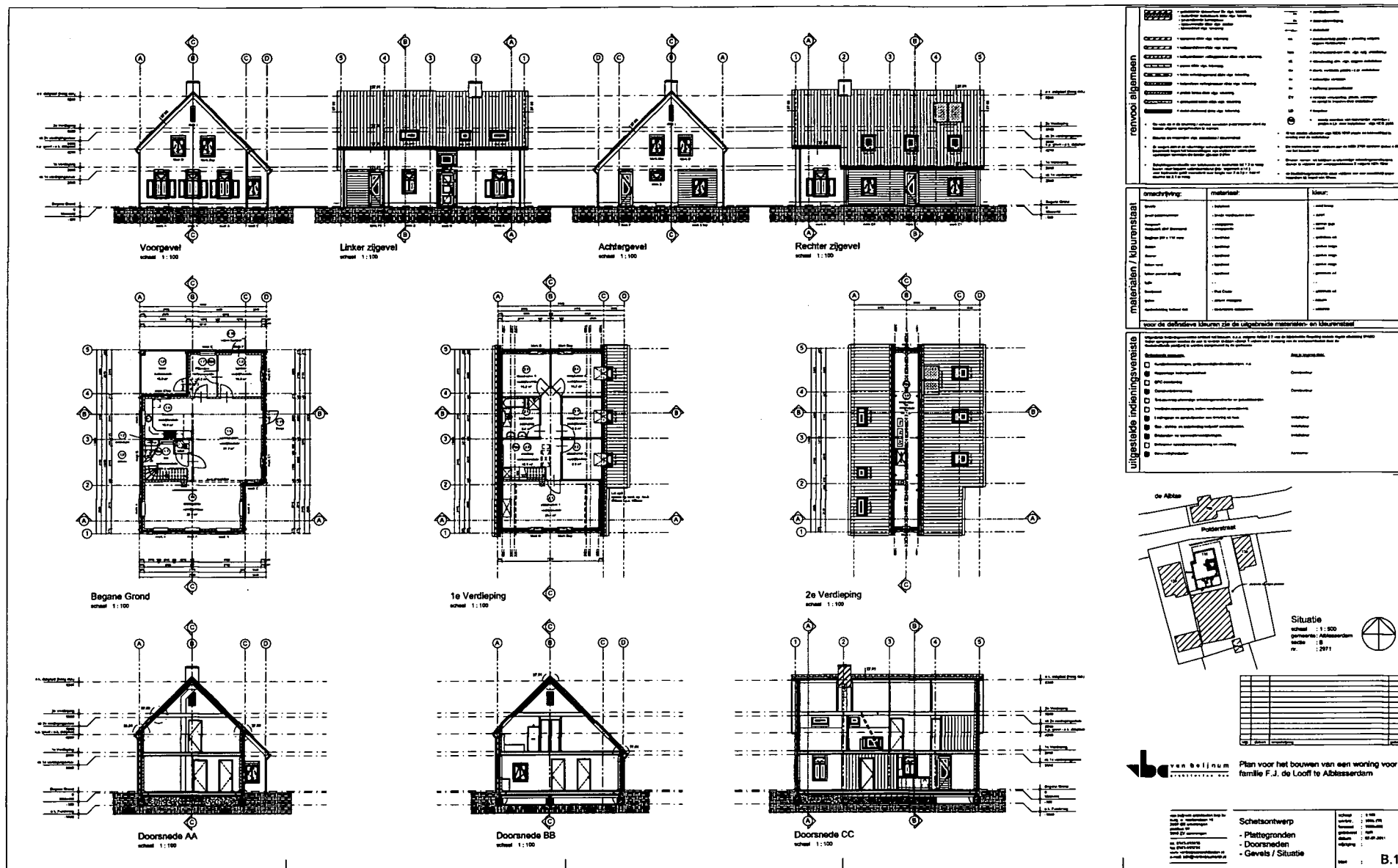
Afbeelding 2. Luchtfoto van de onderzoekslocatie (rood omlijnd). Bron: Ruimtelijke Onderbouwing Polderstraat 133 Gemeente Alblasterdam, Buro SRO.

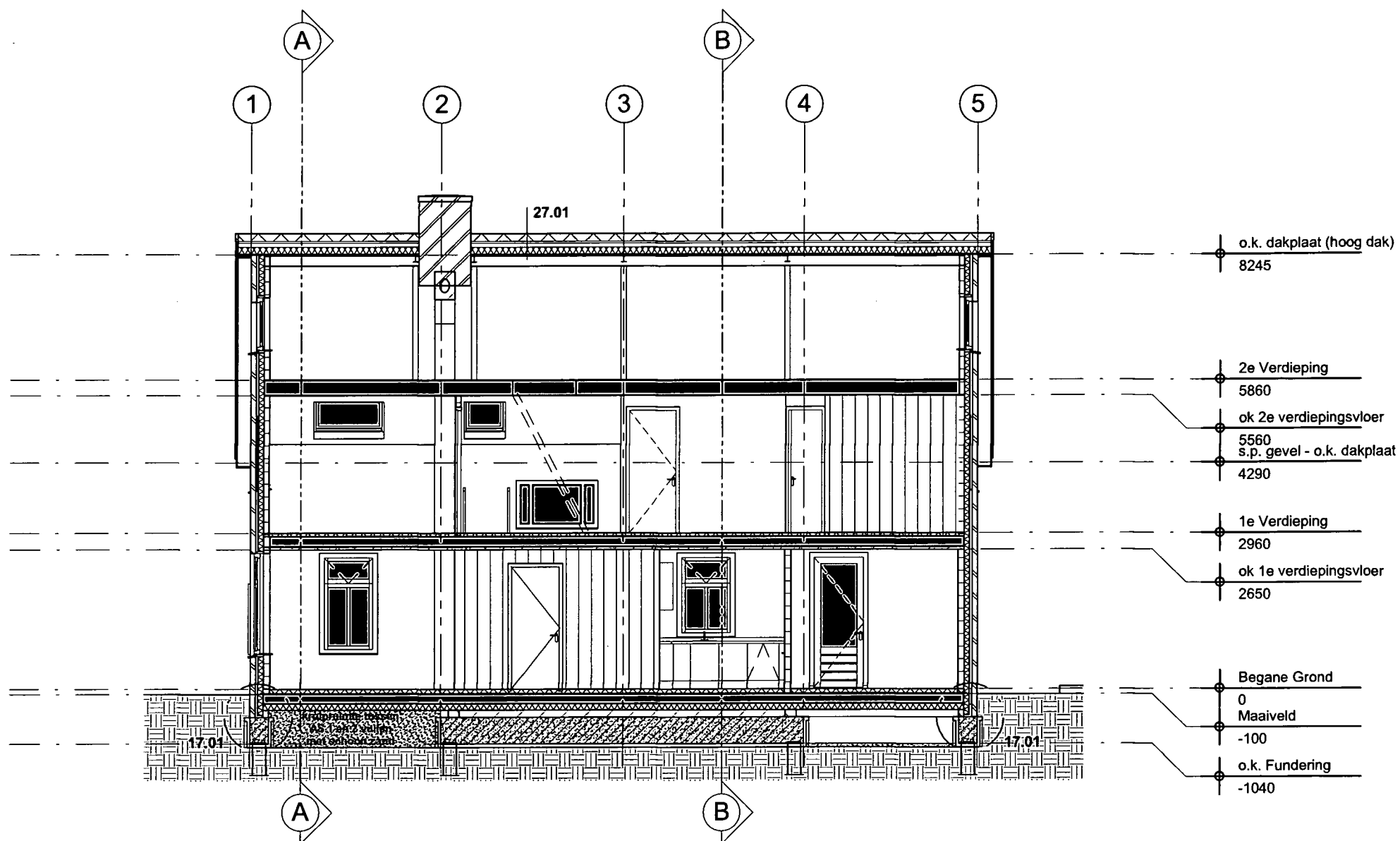
Afbeelding 3. Hoogtekaart van de onderzoekslocatie (blauw omcirkeld) en omgeving. Rood is hoog en blauw is laag. Bron: www.ahn.nl.

Afbeelding 4. Toekomstige situatie op de onderzoekslocatie. Bron: Van Beijnum Architecten bna.

Afbeelding 5. Toekomstige situatie op de onderzoekslocatie. Bron: Van Beijnum Architecten bna.

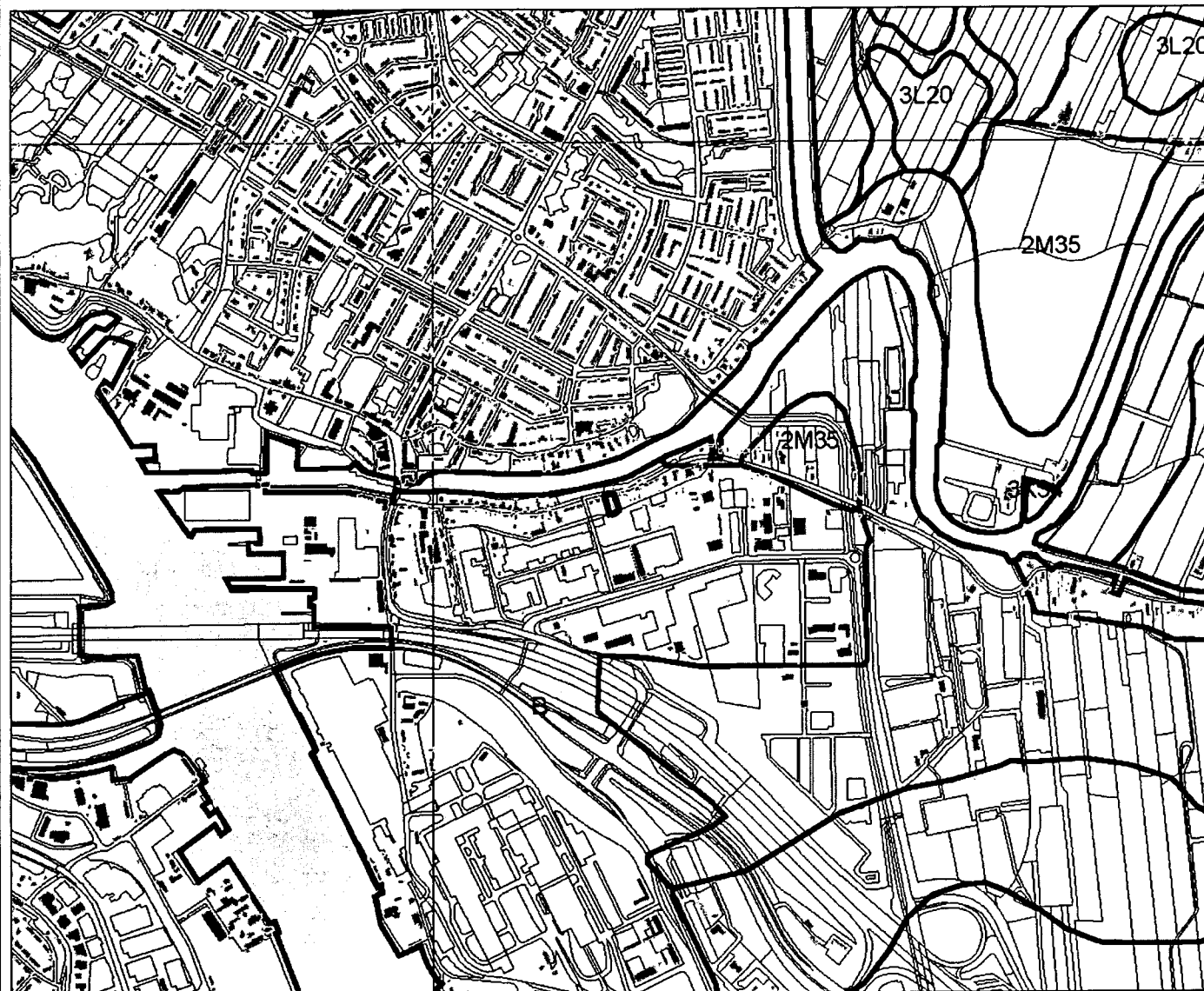

Doorsnede CC

schaal 1 : 100

Afbeelding 6. Dwarsdoorsnede van de nieuwbouw. Door uitvergroting is de tekening nu niet meer op schaal 1:100. Bron: Van Beijnum Architecten bna.

106773 / 431551

Legenda

- HUIZEN
- TOP10 ((c)TDN)
- GEOMORFOLOGIE ((c)Alterra)**
 - Wanden
 - Hoge heuvels en ruggen
 - Terpen
 - Hoge duinen
 - Plateaus
 - Terrassen
 - Plateau-achtige vormen
 - Waaiervormige glooiingen
 - Niet-waaiervormige glooiingen
 - Lage ruggen en heuvels
 - Welvingen
 - Vlakten
 - Laagten
 - Ondiepe dalen
 - Matig diepe dalen
 - Diepe dalen
 - Water
 - Bebouwing
 - Overig (Dijken etc)

0 500 m

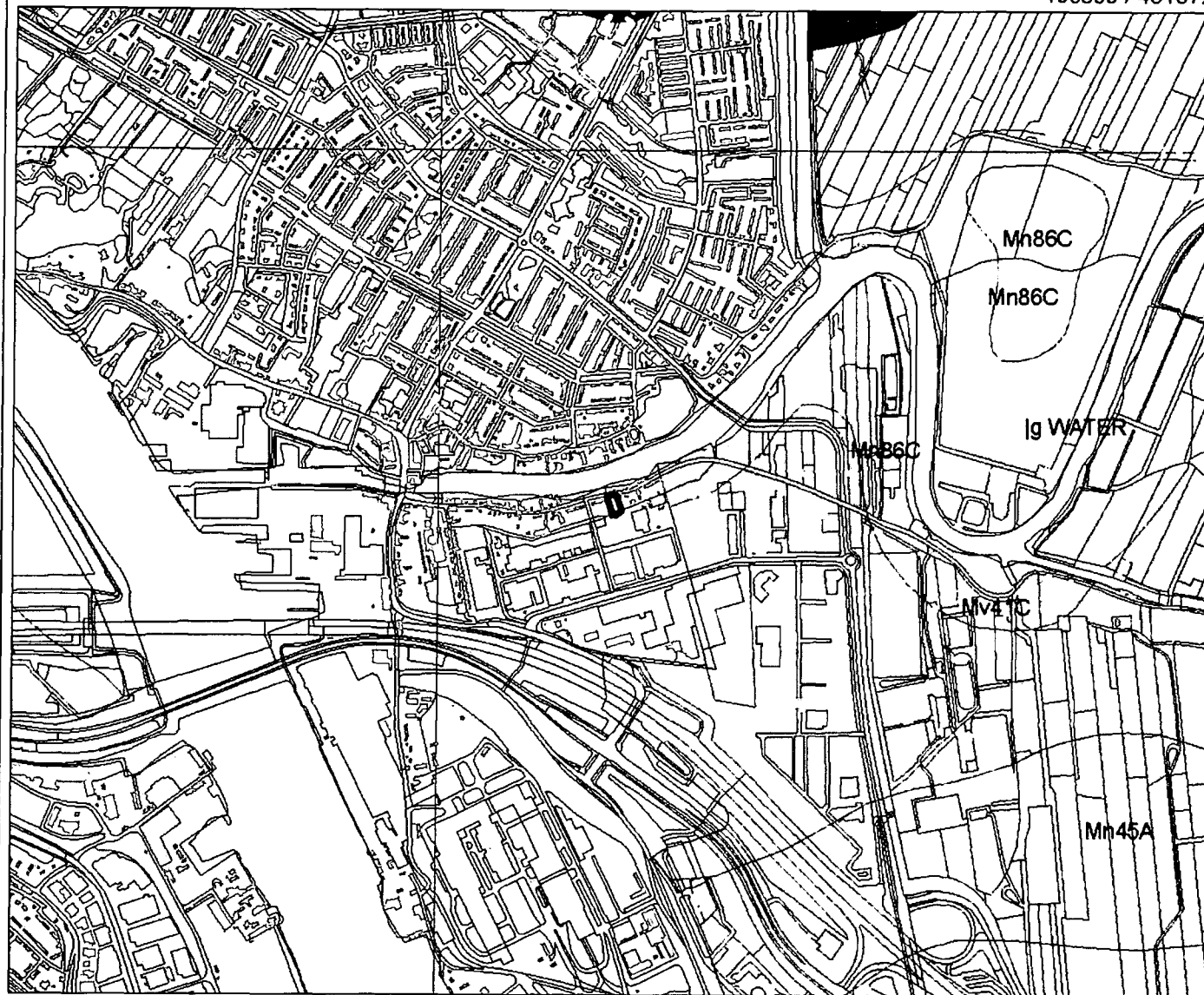
Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

104046 / 429323

Afbeelding 7. Geomorfologische kaart van de onderzoekslocatie (blauw omlijnd) en omgeving. Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed/Archis2.

106800 / 431572

104021 / 429302

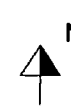
Legenda

- HUIZEN
- TOP10 ((c)TDN)

BODEM ((c)Alterra)

- Associaties
- Brikgronden
- Bebouwing
- Dijk, bovenlandstrook
- Dikke eerdgronden
- Fluviale afz. ouder pleistoceen
- Groeve, gegraven, mijnstort
- Kalksteenverweringsgronden
- Oude rivierkleigronden
- Overige oude kleigronden
- Ondiepe keileemgronden
- Leemgronden
- Zeekleigronden
- Mariene afz. ouder pleistoceen
- Niet-gerijpte minerale gronden
- Oude bewoningsplaatsen
- Rivierkleigronden
- Kalkh. lutumarme gronden
- Veengronden
- Moerige gronden
- Water, moeras
- Podzolgronden
- Kalkloze zandgronden
- Kalkhoudende zandgronden

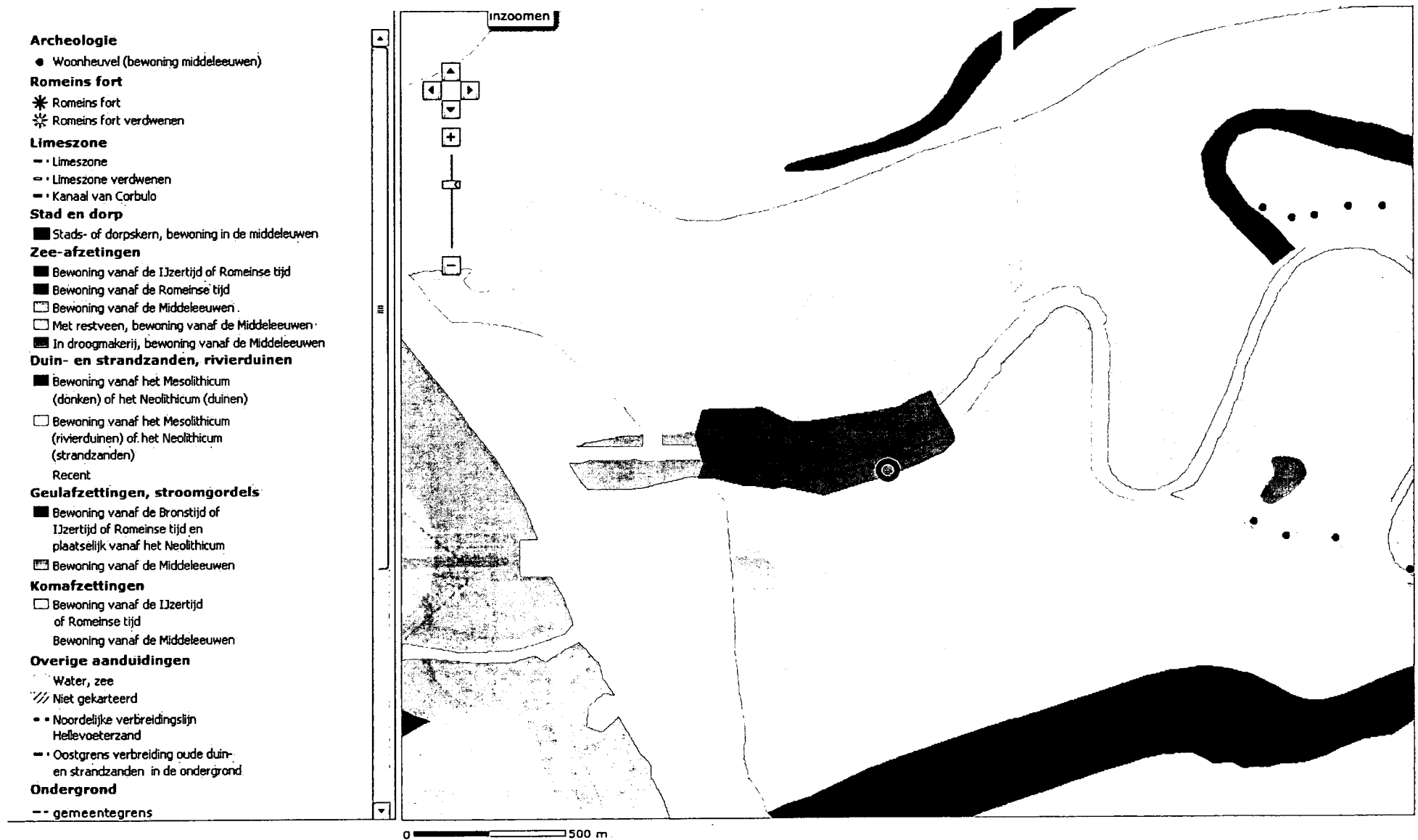
0 500 m

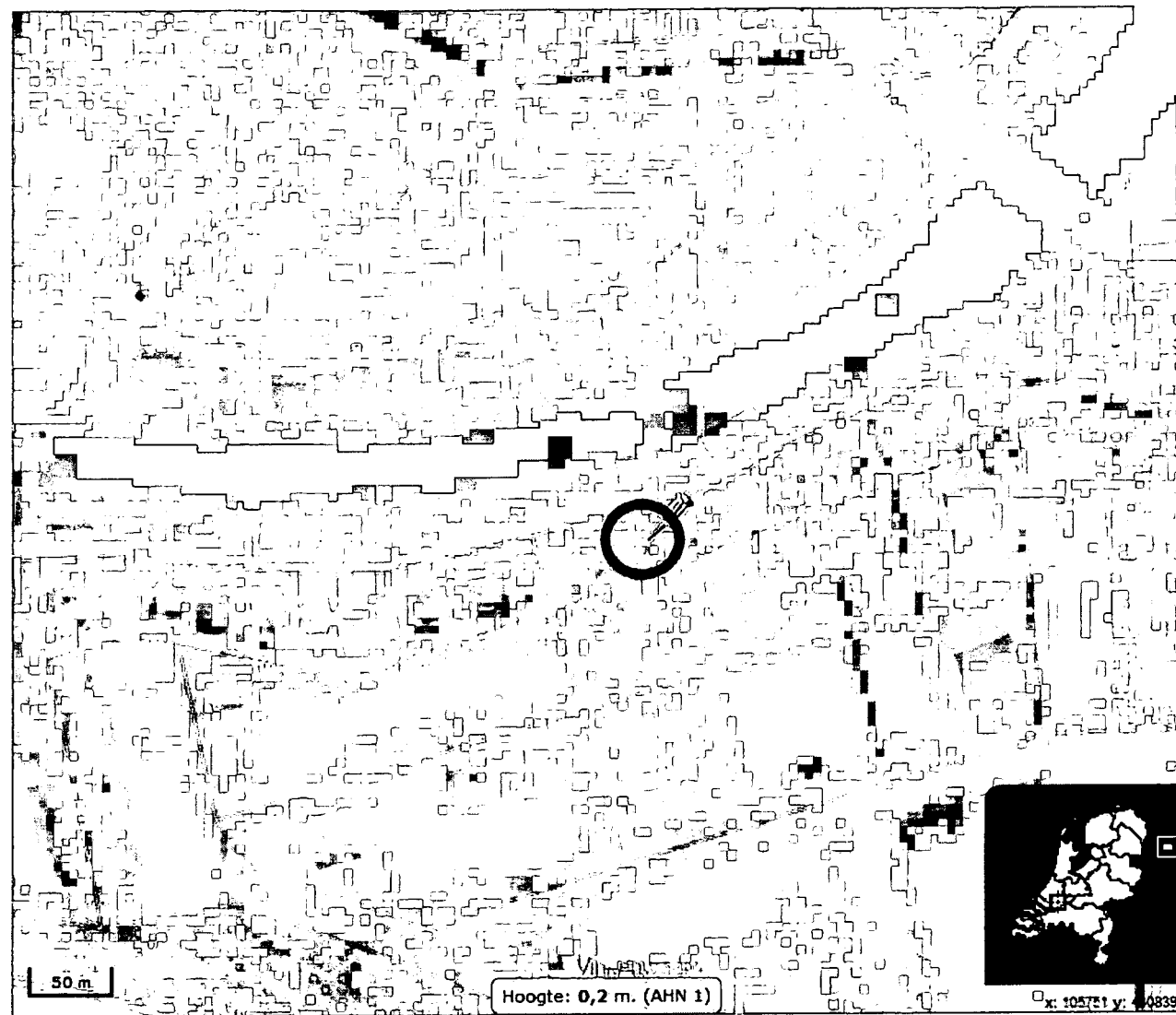
Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Afdeling van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Afbeelding 8. Bodemkaart van de onderzoekslocatie (blauw omlijnd) en omgeving. Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed/Archis2.

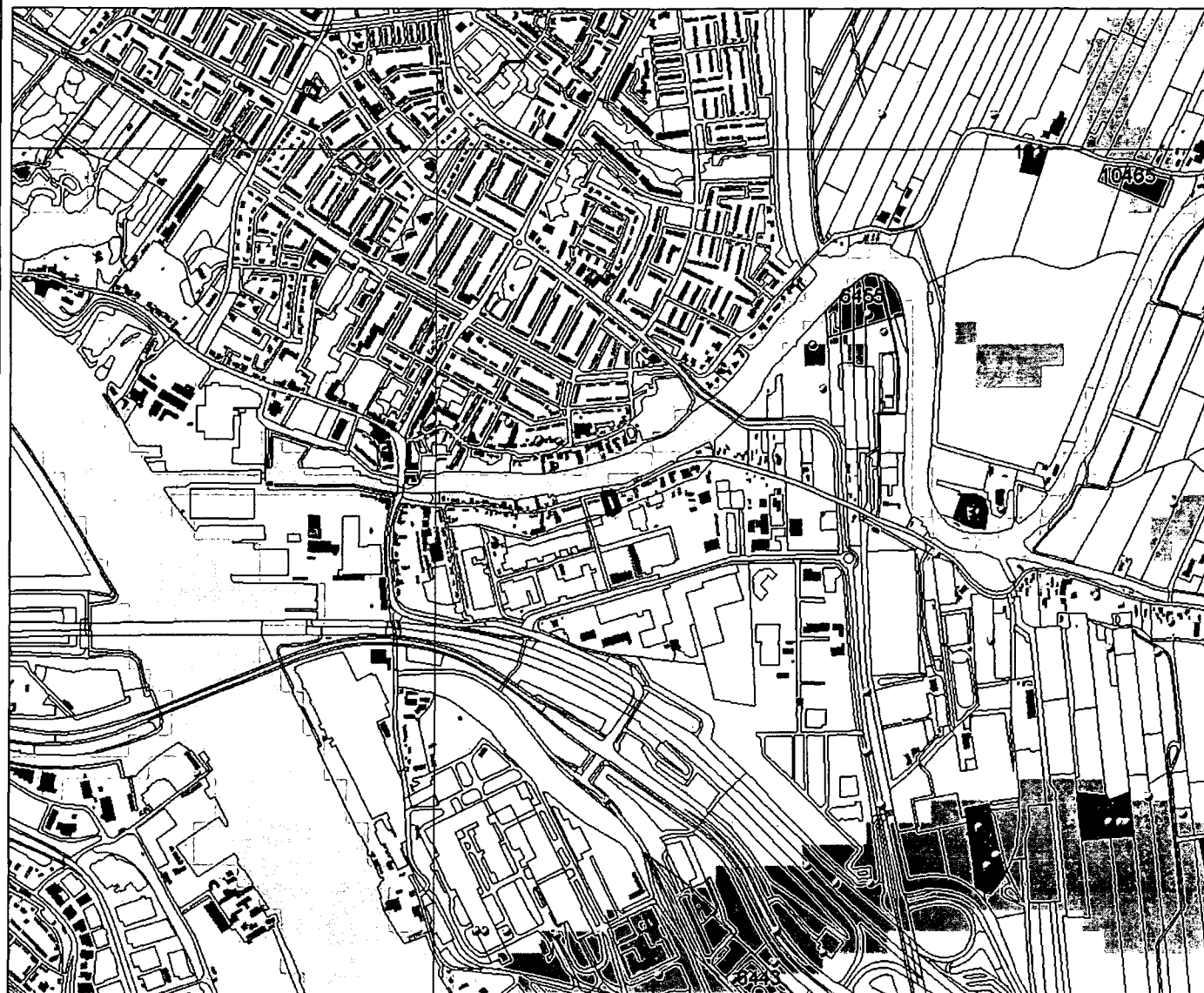
Afbeelding 9. Landschappelijke eenheden en ouderdom mogelijke archeologische resten in de omgeving van de onderzoekslocatie (blauw omcirkeld). Bron: Cultuurhistorische Waardenkaart Provincie Zuid-Holland; <http://chs.zuid-holland.nl/>.

Afbeelding 10. Maaiveldhoogte van de omgeving van de onderzoekslocatie (blauw omcirkeld). Oranje is hoog en blauw is laag. Bron: www.ahn.nl.

08-12-2011

106800 / 431572

104021 / 429302

Legenda

○ WAARNEMINGEN

■ HUIZEN

□ TOP10 ((c)TDN)

MONUMENTEN

■ archeologische betekenis

■ archeologische waarde

■ hoge archeologische waarde

■ zeer hoge archeologische waarde

■ zeer hoge arch waarde, beschermd

IKAW

■ zeer lage trefkans

■ lage trefkans

■ middelhoge trefkans

■ hoge trefkans

■ lage trefkans (water)

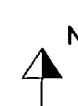
■ middelhoge trefkans (water)

■ hoge trefkans (water)

■ water

■ niet gekarteerd

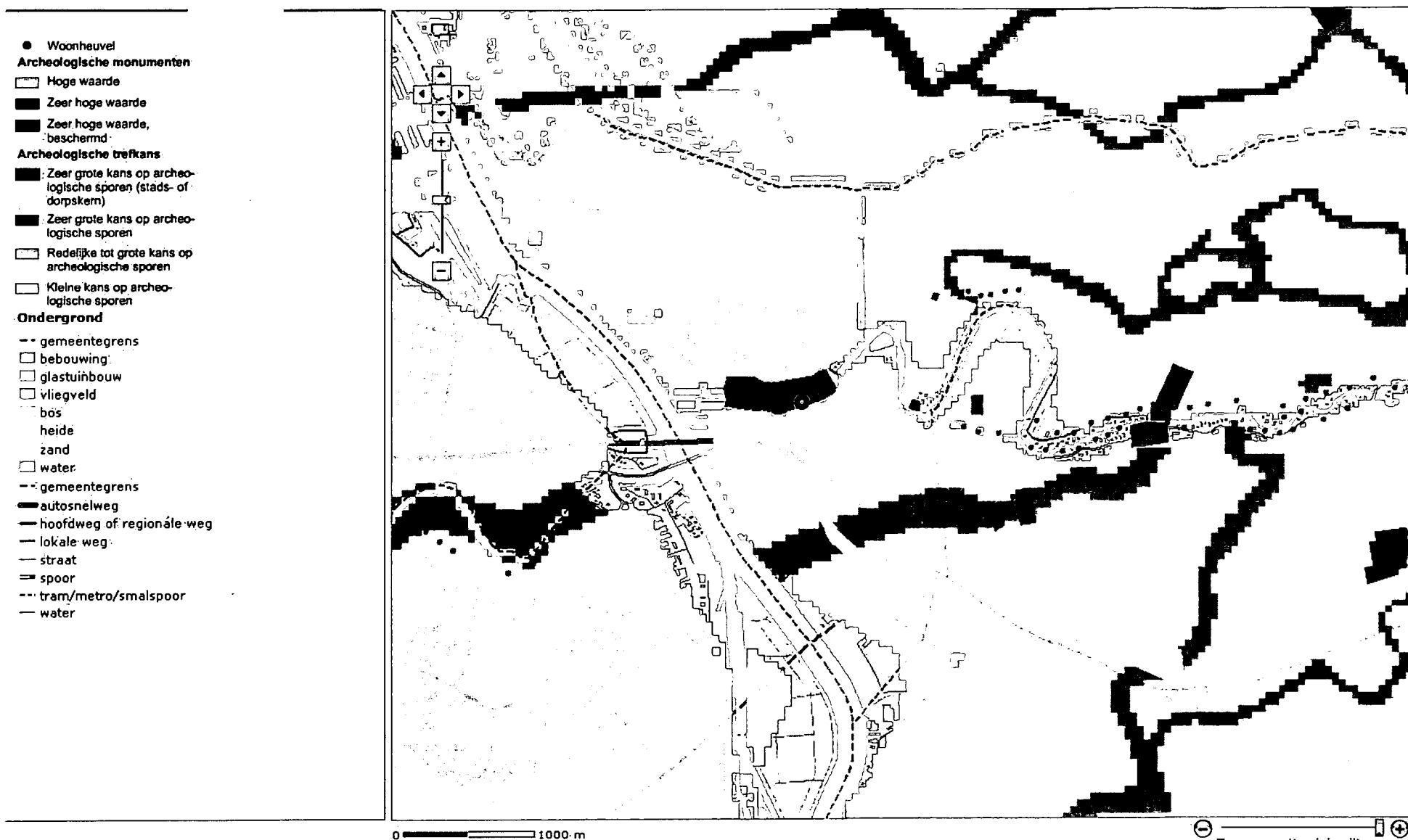
0 500 m

Archis2

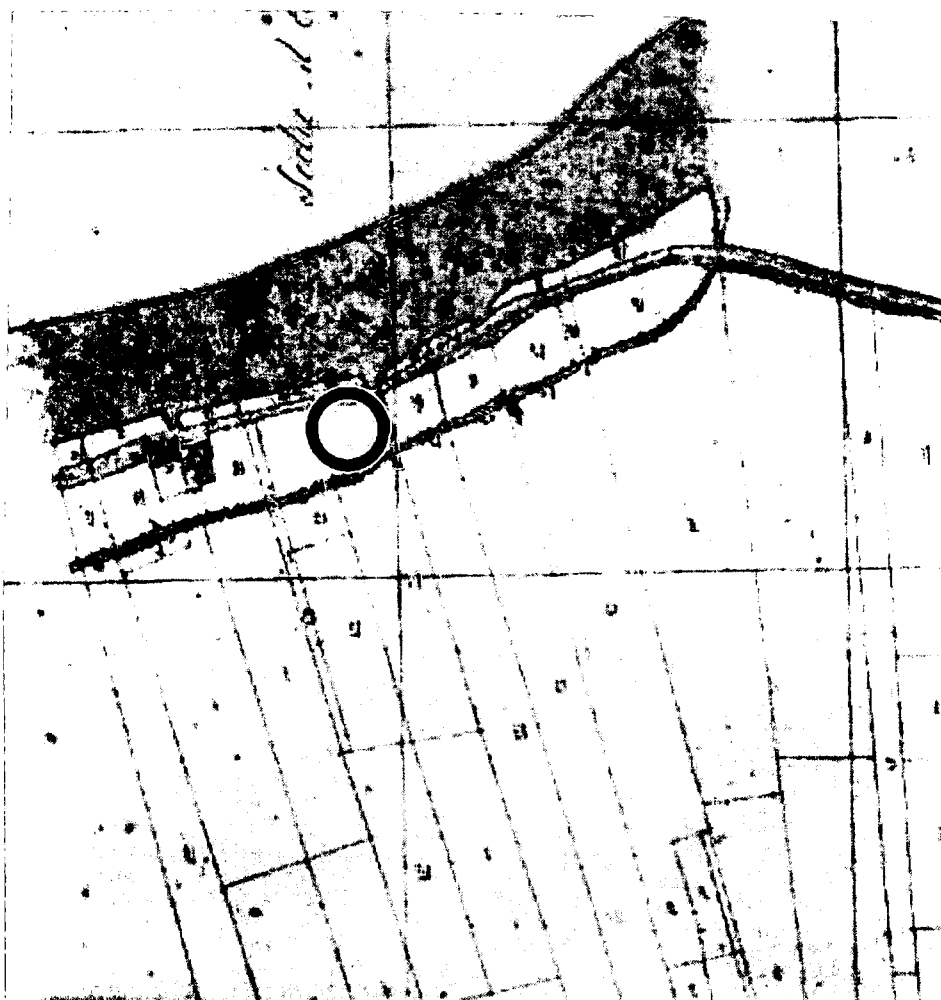
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Algemeent van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Abbeelding 11. Archeologische waarden op de onderzoekslocatie (blauw omljnd) en in de omgeving. Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed/Archis2.

Afbeelding 12. Archeologische trefkans in de omgeving van de onderzoekslocatie (blauw omcirkeld) op de provinciale verwachtingskaart.

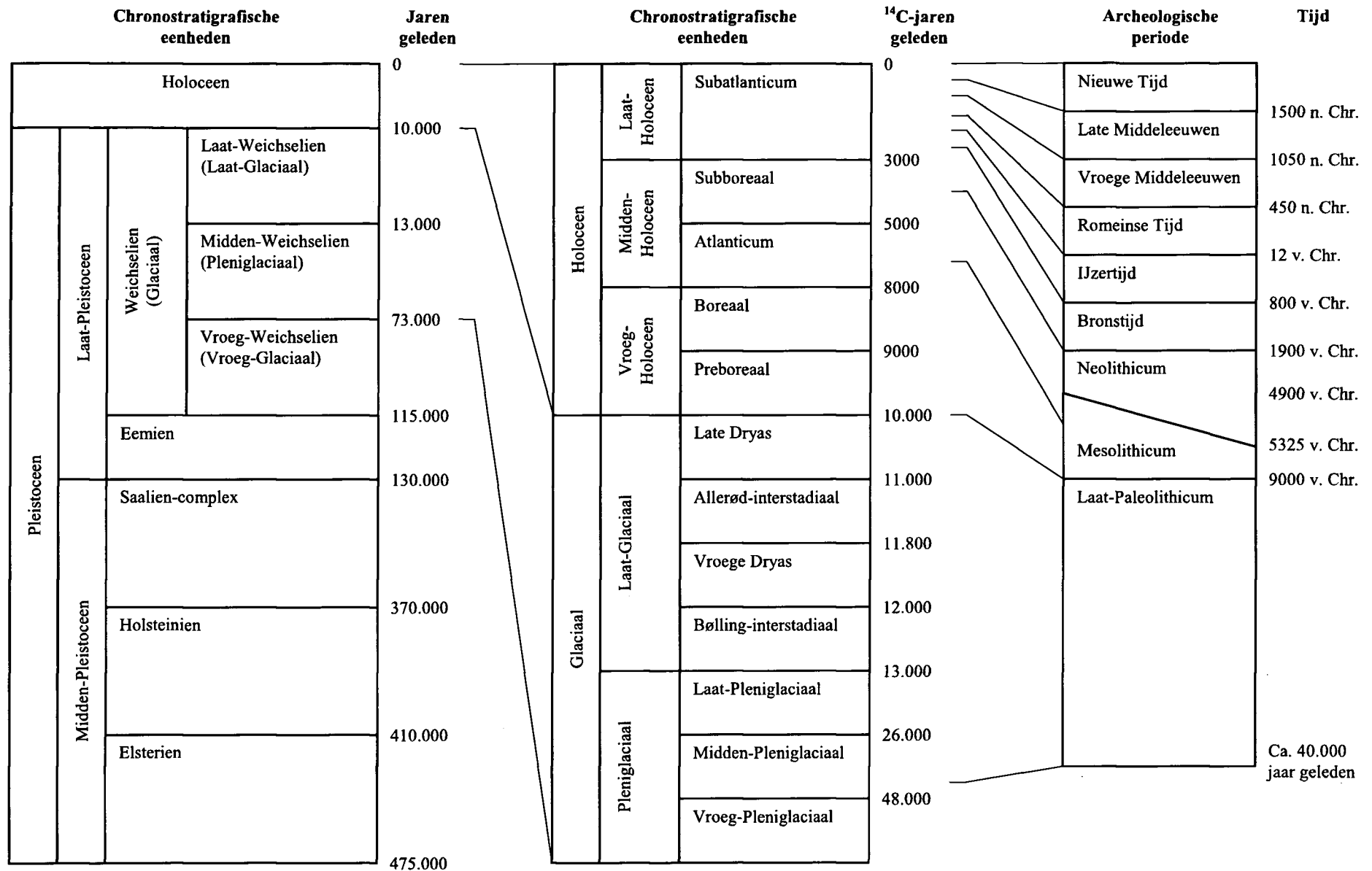
Bron: Cultuurhistorische Waardenkaart Provincie Zuid-Holland; <http://chs.zuid-holland.nl/>.

Afbeelding 13. De omgeving van de onderzoekslocatie (omcirkeld) op een kadastrale kaart uit het begin van de 19e eeuw. De kaart is westelijk gericht.
Bron: www.watwaswaar.nl.

Afbeelding 14. De omgeving van de onderzoekslocatie (blauw omlijnd) op een topografische kaart uit het begin van de 20e eeuw. Bron: www.kich.nl.

Afbeelding 15. Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.

2012 !

Wij wensen iedereen heel veel geluk:

op 1 januari 2012! Veel plezier op 2 januari 2012! Veel gezondheid op 3 januari 2012! Veel vreugde op 4 januari 2012! Veel fun op 5 januari 2012! ~~Veel zonnenschijn op 6 januari 2012!~~ **Veel voorspoed op 7 januari 2012!** veel heil op 8 januari 2012! Veel zegen op 9 januari 2012! **Veel rozengeur op 10 januari 2012!** Veel pret op 11 januari 2012! ~~Veel welbehagen op 12 januari 2012!~~ Veel genot op 13 januari 2012! Veel vrienden op 14 januari 2012! ~~Veel welzijn op 15 januari 2012!~~ **Veel welvaart op 16 januari 2012!** Veel mazzel op 17 januari 2012! Veel geluk op 18 januari 2012! Veel meevallers op 19 januari 2012! Veel rust op 20 januari 2012! **Veel gezelligheid op 21 januari 2012!** Veel maneschijn op 22 januari 2012! Veel inzicht op 23 januari 2012! Veel lol op 24 januari 2012! Veel amusement op 25 januari 2012! Veel verrukking op 26 januari 2012! Veel blijdschap op 27 januari 2012! ~~Veel gein op 28 januari 2012!~~ **Veel schik op 29 januari 2012!** Veel genoeg op 30 januari 2012! Veel geluk op 31 januari 2012! Veel geluk op 1 februari 2012! **Veel plezier op 2 februari 2012!** Veel gezondheid op 3 februari 2012! veel vreugde op 4 februari 2012! Veel fun op 5 februari 2012! **Veel zonnenschijn op 6 februari 2012!** Veel voorspoed op 7 februari 2012! ~~Veel heil op 8 februari 2012!~~ Veel zegen op 9 februari 2012! Veel rozengeur op 10 februari 2012! ~~Veel pret op 11 februari 2012!~~ Veel welbehagen op 12 februari 2012! Veel genot op 13 februari 2012! **Veel vrienden op 14 februari 2012!** ~~Veel welzijn op 15 februari 2012!~~ Veel welvaart op 16 februari 2012! **Veel mazzel op 17 februari 2012!** Veel geluk op 18 februari 2012! Veel meevallers op 19 februari 2012! Veel rust op 20 februari 2012! Veel gezelligheid op 21 februari 2012! Veel maneschijn op 22

februari 2012! **Veel inzicht op 23 februari 2012!** Veel lol op 24 februari 2012! *Veel amusement op 25 februari 2012!* Veel verrukking op 26 februari 2012! **Veel blijdschap op 27 februari 2012!** Veel pret op 28 februari 2012! *Veel geluk op 1 maart 2012!* Veel plezier op 2 maart 2012! Veel gezondheid op 3 maart 2012! Veel vreugde op 4 maart 2012! Veel fun op 5 maart 2012! Veel zonneschijn op 6 maart 2012! Veel voorspoed op 7 maart 2012! **Veel heil op 8 maart 2012!** Veel zegen op 9 maart 2012! **Veel rozengeur op 10 maart 2012!** **Veel pret op 11 maart 2012!** *Veel welbehagen op 12 maart 2012!* Veel genot op 13 maart 2012! *Veel vrienden op 14 maart 2012!* Veel welzijn op 15 maart 2012! Veel welvaart op 16 maart 2012! Veel mazzel op 17 maart 2012! **Veel geluk op 18 maart 2012!** Veel meevallers op 19 maart 2012! Veel rust op 20 maart 2012! Veel gezelligheid op 21 maart 2012! Veel maneschijn op 22 maart 2012! **Veel inzicht op 23 maart 2012!** Veel lol op 24 maart 2012! Veel amusement op 25 maart 2012! Veel verrukking op 26 maart 2012! **Veel blijdschap op 27 maart 2012!** **Veel gein op 28 maart 2012!** Veel schik op 29 maart 2012! Veel genoeg op 30 maart 2012! Veel geluk op 31 maart 2012! *Veel geluk op 1 april 2012!* Veel plezier op 2 april 2012! *Veel gezondheid op 3 april 2012!* Veel vreugde op 4 april 2012! Veel fun op 5 april 2012! Veel zonneschijn op 6 april 2012! **Veel voorspoed op 7 april 2012!** Veel heil op 8 april 2012! **Veel zegen op 9 april 2012!** Veel rozengeur op 10 april 2012! Veel pret op 11 april 2012! Veel welbehagen op 12 april 2012! *Veel genot op 13 april 2012!* Veel vrienden op 14 april 2012! Veel welzijn op 15 april 2012! Veel welvaart op 16 april 2012! *Veel mazzel op 17 april 2012!* Veel geluk op 18 april 2012! Veel meevallers op 19 april 2012! Veel rust op 20 april 2012! **Veel gezelligheid op 21 april 2012!** **Veel maneschijn op 22 april 2012!** Veel inzicht op 23 april 2012! *Veel lol op 24 april 2012!* Veel amusement op 25 april 2012! Veel verrukking op 26 april 2012! Veel blijdschap op 27 april 2012! *Veel lol op 28 april 2012!* Veel schik op 29 april 2012! Veel genoeg op 30 april 2012! Veel geluk op 1 mei 2012! Veel plezier op 2 mei 2012! *Veel gezondheid op 3 mei 2012!* Veel vreugde op 4 mei 2012! Veel fun op 5 mei 2012! **Veel zonneschijn op 6 mei 2012!** Veel voorspoed op 7 mei 2012! **Veel heil op 8 mei 2012!** Veel zegen op 9 mei 2012! Veel rozengeur op 10 mei 2012! Veel

pret op 11 mei 2012! Veel welbehagen op 12 mei 2012! **Veel genot op 13 mei 2012!** *Veel vrienden op 14 mei 2012!* Veel welzijn op 15 mei 2012! **Veel welvaart op 16 mei 2012!** Veel mazzel op 17 mei 2012! *Veel geluk op 18 mei 2012!* Veel meevallers op 19 mei 2012! Veel rust op 20 mei 2012! **Veel gezelligheid op 21 mei 2012!** Veel maneschijn op 22 mei 2012! Veel inzicht op 23 mei 2012! *Veel lol op 24 mei 2012!* Veel amusement op 25 mei 2012! **Veel verrukking op 26 mei 2012!** Veel blijdschap op 27 mei 2012! Veel pret op 28 mei 2012! **Veel schik op 29 mei 2012!** *Veel genoeg op 30 mei 2012!* Veel geluk op 31 mei 2012! Veel geluk op 1 juni 2012! **Veel plezier op 2 juni 2012!** **Veel gezondheid op 3 juni 2012!** *Veel vreugde op 4 juni 2012!* Veel fun op 5 juni 2012! Veel zonneschijn op 6 juni 2012! *Veel voorspoed op 7 juni 2012!* Veel heil op 8 juni 2012! Veel zegen op 9 juni 2012! Veel rozengeur op 10 juni 2012! Veel pret op 11 juni 2012! **Veel welbehagen op 12 juni 2012!** Veel genot op 13 juni 2012! Veel vrienden op 14 juni 2012! *Veel welzijn op 15 juni 2012!* **Veel welvaart op 16 juni 2012!** Veel mazzel op 17 juni 2012! Veel geluk op 18 juni 2012! *Veel meevallers op 19 juni 2012!* **Veel rust op 20 juni 2012!** Veel gezelligheid op 21 juni 2012! Veel maneschijn op 22 juni 2012! Veel inzicht op 23 juni 2012! **Veel lol op 24 juni 2012!** **Veel amusement op 25 juni 2012!** Veel verrukking op 26 juni 2012! Veel blijdschap op 27 juni 2012! Veel gein op 28 juni 2012! *Veel schik op 29 juni 2012!* *Veel genoeg op 30 juni 2012!* Veel geluk op 1 juli 2012! Veel plezier op 2 juli 2012! Veel gezondheid op 3 juli 2012! **Veel vreugde op 4 juli 2012!** Veel fun op 5 juli 2012! Veel zonneschijn op 6 juli 2012! Veel voorspoed op 7 juli 2012! Veel heil op 8 juli 2012! *Veel zegen op 9 juli 2012!* Veel rozengeur op 10 juli 2012! **Veel pret op 11 juli 2012!** Veel welbehagen op 12 juli 2012! Veel genot op 13 juli 2012! Veel vrienden op 14 juli 2012! **Veel welzijn op 15 juli 2012!** Veel welvaart op 16 juli 2012! Veel mazzel op 17 juli 2012! *Veel geluk op 18 juli 2012!* Veel meevallers op 19 juli 2012! Veel rust op 20 juli 2012! **Veel gezelligheid op 21 juli 2012!** Veel maneschijn op 22 juli 2012! Veel inzicht op 23 juli 2012! **Veel lol op 24 juli 2012!** *Veel amusement op 25 juli 2012!* Veel verrukking op 26 juli 2012! Veel blijdschap op 27 juli 2012! *Veel lol op 28 juli 2012!* Veel schik op 29 juli 2012! Veel genoeg op 30 juli 2012! **Veel geluk op 31 juli 2012!** *Veel geluk op 1 augustus 2012!* Veel plezier op 2 augustus 2012! Veel

gezondheid op 3 augustus 2012! Veel vreugde op 4 augustus 2012! Veel fun op 5 augustus 2012! Veel zonneschijn op 6 augustus 2012! Veel voorspoed op 7 augustus 2012! **Veel heil op 8 augustus 2012!** Veel zegen op 9 augustus 2012! Veel rozengeur op 10 augustus 2012! Veel pret op 11 augustus 2012! **Veel welbehagen op 12 augustus 2012!** *Veel genot op 13 augustus 2012!* Veel vrienden op 14 augustus 2012! Veel welzijn op 15 augustus 2012! Veel welvaart op 16 augustus 2012! **Veel mazzel op 17 augustus 2012!** Veel geluk op 18 augustus 2012! Veel meevallers op 19 augustus 2012! Veel rust op 20 augustus 2012! **Veel gezelligheid op 21 augustus 2012!** *Veel maneschijn op 22 augustus 2012!* Veel inzicht op 23 augustus 2012! Veel lol op 24 augustus 2012! Veel amusement op 25 augustus 2012! Veel verrukking op 26 augustus 2012! Veel blijdschap op 27 augustus 2012! **Veel pret op 28 augustus 2012!** Veel schik op 29 augustus 2012! Veel genoeg op 30 augustus 2012! *Veel geluk op 31 augustus 2012!* Veel geluk op 1 september 2012! **Veel plezier op 2 september 2012!** Veel gezondheid op 3 september 2012! Veel vreugde op 4 september 2012! **Veel fun op 5 september 2012!** *Veel zonneschijn op 6 september 2012!* Veel voorspoed op 7 september 2012! Veel heil op 8 september 2012! Veel zegen op 9 september 2012! Veel rozengeur op 10 september 2012! Veel pret op 11 september 2012! Veel welbehagen op 12 september 2012! **Veel genot op 13 september 2012!** *Veel vrienden op 14 september 2012!* Veel welzijn op 15 september 2012! Veel welvaart op 16 september 2012! Veel mazzel op 17 september 2012! Veel geluk op 18 september 2012! Veel meevallers op 19 september 2012! *Veel rust op 20 september 2012!* Veel gezelligheid op 21 september 2012! **Veel maneschijn op 22 september 2012!** Veel inzicht op 23 september 2012! Veel lol op 24 september 2012! **Veel amusement op 25 september 2012!** Veel verrukking op 26 september 2012! *Veel blijdschap op 27 september 2012!* Veel gein op 28 september 2012! Veel schik op 29 september 2012! Veel genoeg op 30 september 2012! Veel geluk op 1 oktober 2012! Veel plezier op 2 oktober 2012! Veel gezondheid op 3 oktober 2012! Veel vreugde op 4 oktober 2012! *Veel fun op 5 oktober 2012!* Veel zonneschijn op 6 oktober 2012! **Veel voorspoed op 7 oktober 2012!** Veel heil op 8 oktober 2012! Veel zegen op 9 oktober 2012! Veel rozengeur op 10

oktober 2012! **Veel pret op 11 oktober 2012!** *Veel welbehagen op 12 oktober 2012!* Veel genot op 13 oktober 2012! **Veel vrienden op 14 oktober 2012!** **Veel welzijn op 15 oktober 2012!** Veel welvaart op 16 oktober 2012! *Veel mazzel op 17 oktober 2012!* Veel geluk op 18 oktober 2012! Veel meevallers op 19 oktober 2012! **Veel rust op 20 oktober 2012!** Veel gezelligheid op 21 oktober 2012! Veel maneschijn op 22 oktober 2012! Veel inzicht op 23 oktober 2012! *Veel lol op 24 oktober 2012!* Veel amusement op 25 oktober 2012! Veel verrukking op 26 oktober 2012! Veel blijdschap op 27 oktober 2012! *Veel lol op 28 oktober 2012!* Veel schik op 29 oktober 2012! **Veel genoeg op 30 oktober 2012!** Veel geluk op 31 oktober 2012! **Veel geluk op 1 november 2012!** Veel plezier op 2 november 2012! *Veel gezondheid op 3 november 2012!* Veel vreugde op 4 november 2012! Veel fun op 5 november 2012! Veel zonneschijn op 6 november 2012! Veel voorspoed op 7 november 2012! Veel heil op 8 november 2012! Veel zegen op 9 november 2012! **Veel rozengeur op 10 november 2012!** **Veel pret op 11 november 2012!** Veel welbehagen op 12 november 2012! Veel genot op 13 november 2012! *Veel vrienden op 14 november 2012!* Veel welzijn op 15 november 2012! Veel welvaart op 16 november 2012! Veel mazzel op 17 november 2012! *Veel geluk op 18 november 2012!* **Veel meevallers op 19 november 2012!** Veel rust op 20 november 2012! Veel gezelligheid op 21 november 2012! Veel maneschijn op 22 november 2012! Veel inzicht op 23 november 2012! Veel lol op 24 november 2012! Veel amusement op 25 november 2012! Veel verrukking op 26 november 2012! Veel blijdschap op 27 november 2012! **Veel pret op 28 november 2012!** Veel schik op 29 november 2012! *Veel genoeg op 30 november 2012!* Veel geluk op 1 december 2012! Veel plezier op 2 december 2012! **Veel gezondheid op 3 december 2012!** **Veel vreugde op 4 december 2012!** *Veel fun op 5 december 2012!* Veel zonneschijn op 6 december 2012! Veel voorspoed op 7 december 2012! Veel heil op 8 december 2012! veel zegen op 9 december 2012! Veel rozengeur op 10 december 2012! Veel pret op 11 december 2012! **Veel welbehagen op 12 december 2012!** Veel genot op 13 december 2012! Veel vrienden op 14 december 2012! *Veel welzijn op 15 december 2012!* Veel

welvaart op 16 december 2012! Veel mazzel op 17 december 2012!
Veel geluk op 18 december 2012! Veel meevallers op 19
december 2012! Veel rust op 20 december 2012! **Veel gezelligheid op 21**
december 2012! Veel maneschijn op 22 december 2012! Veel
inzicht op 23 december 2012! *Veel lol op 24 december 2012!* Veel
amusement op 25 december 2012! Veel verrukking op 26 december 2012!
Veel blijdschap op 27 december 2012! Veel gein op 28 december
2012! Veel schik op 29 december 2012! **Veel genoeg op 30**
december 2012! Veel geluk op 31 december 2012!